

יומנה של אישה מודרנית / ענת לויט / הוצאת כנרת-זמורה ביתן

בחמלה מהולה בחשש אנחנו מלווים את דמותה של נוגה- גרושה חד הורית שדרך כלל אינה זזה מטר מביתה בלב תל אביב - בדרכים לא דרכים אל מושב נטול-שם בשפלה, נחושה לסלול לעצמה חיים חדשים עם דב- הרוסי, איש הספר, האומנות והאינטלקט אותו "צדה" באתר היכרויות אינטרנטי.

חמלה - כי דמותה רגישה, עדינה עד אין קץ ופגיעה. בקווים דקים הנארגים זה בזה במלאכת ספרותית סדורה ומתכננת היטב טווה הסופרת את דמותה עד לגבולה הניורטי.

חשש - כי כבר היינו בסרט הזה. כי כל הסימנים המקדימים מברשים ששום דבר טוב לא יצמח מזה.

ובכל זאת, אנחנו איתה. מלאי תקווה שהפעם זה יצליח, בעיקר מכיוון שרצונה העז, תמימותה ונכונותה להמשיך הלאה, לעצום עין ולהתעלם מהמציאות הדורסנית הטופחת פעם אחר פעם על פניה משכנעים גם אותנו שלא להרים ידיים. גם אנחנו, כמו נוגה, מתאווים ללכת שבי אחר ההבטחה "להגיע איתי לחוף מבטחים"- כפי שמבטיח דב לנגה בפתיחה- ומוקסמים מהאשליה שלפעמים רצון טוב והקרבה פשוט חייבים להשתלם.

לכאורה ועל הנייר, דב הוא התגשמות הפנטזיה הנשית של האישה הביתית אך המשכילה המחפשת גבר גדול שיעטוף אותה מחד, ומאידך יספק לה את הצרכים האינטלקטואלים המשתווים אליה: איש שגדל על ערש האומנות הרוסית, מבין במוזיקה, בשירה, פילוסוף, מהנדס במקצועו, בעל בית.

מה עוד תבקשי? במיוחד אם את אישה תמה ושברירית לכאורה, המסורה לילדותיך המתבגרות, הנתונה לסד הביקורת של אמך, שעדיין מוצאת בלבך מקום לארח את בעלך לשעבר כשאתו השנייה (עמה בגד בך) מואסת בו. הנה מצאת לך גבר - מבוסס, איש העולם הגדול, שאפילו יוכל להוסיף ולהאיר לך על ההרצאות שאת עורכת בעניין הקרוב ללבך- נשות המקרא.

אבל ההארות הופכות חיש מהר להערות, ומשם לניסיון לתקן לא רק את מה שאת כותבת אלא גם את מי שהינך. כדב המתעורר משנתו, הדב הרוסי קם מרבצו ומנסה לנער את נוגה מכל המוכר והטוב בעיניה. בתחילה אנו שוגים לחשוב שאולי המדובר בהבדלי מנטאליות. הביקורת על הכתבים שלה, על אימהותה, על בנותיה המפונקות המכוננות בפיו "מכשפות", על צורת חייה, על תפיסתה הילדותית את העולם, על תפקידה כאישה וכמאהבת (שמוצאת את עצמה שוטפת את כל הכלים שנצטברו בכיור בביתו). אך עד מהרה אנחנו מוצאים אותה חוששת מלהרגיז אותו פן יחשוף את פרצופו הפאסיבי-אגרסיבי וישליך אותה ממאורת חייו כפי שהוא מאיים לעשות חדשות לבקרים, עד שלבסוף, היא נאלצת להתמודד עם נטשה- אישה רוסייה שנקרתה בחייו, ושהוא לא בוחל מלנפנף בנוכחותה החתולית בפניה החיוורות של נוגה באצטלה שהדבר רק יגביר את התשוקה ביניהם.

אלא שדב אינו דב קרקסים מצוי, אלא מתוחכם ומניפולטיבי. כפי שהוא נוהג לשמוט את השטיח מתחת לרגליה, כך הוא יודע גם לטעת בה (ובנו) את התקווה לעתיד משותף בבית הגדול (שכרגע הוא מושכר) ושבעתיד הקרוב משפחתה וילדיו יעברו לגור בו, ביציאות משותפות, בחיבוק דובי בלילות, בדיבורים רווי פאתוס, במורך לב, בדיבורים על זוגיות, ובכתיבת אי מיילים מסוגננים היטב. או בלשונה של נוגה: "כשהחלו מילותיו לדקור בדיוק במקום בו השלתי את עורי נכח החום שהפגין, היה מאוחר מדי בשבילי לעטות עור חדש."

הכתובת שהיתה על הקיר נשזרת בחוכמה במהלך העלילה בדיון על נשות המקרא- חוה אמנו, שרה, רחל, לאה ואשת פוטיפר.

חווה אמנו- היא אם- טיפוס. אם- כל- חי וגם אם- כל- חטא. מה שהיה הוא שיהיה. מי הורידה לעולם את הגיהנום, מי שהולידה את החטא הקדמון מעידה על הקלקול הראשוני ועל הנשים המקולקלות ללא תקנה מטבע בריאתן שעונשן אחד- לאכול מרורים מפי הגברים שהן ינסו לפתות אל חייהן;

שרה- האם הראשונה אך האישה השנייה במקרא שאימה למוטט עליה את הזוגיות שלה;

רחל ולאה- שכפי שמעיד עליהן דב - שומה עליהן לנהל מלחמה על לבו ואונו של הגבר, ללא שהוא צריך להחליט מי מועדפת בעיניו. או כפי שהוא מתבטא במייל מפורט אל נוגה "כל גבר מצוי היה מוצא כמוהו מה לעשות עם שתי מכשפות מהממות באמצע המדבר." ומכאן עושה, ואף אומר בהמשך כשנטשה ברקע: "טוב שיש לגבר שתי נשים שנלחמות עליו. ככה האישה לא תשכח את האוצר שנפל בחלקה."

אשת פוטיפר הפתיינית- שלגרסתו של דב: "רק אשת פוטיפר ידעה מהי אהבה. רק אישה שחווה אהבה נכזבת יודעת מהי אהבת אמת."

כפי שכבר נאמר- הכול ידוע מראש, ורק האיך עתיד להתבהר.

דמותה של נוגה מתערטלת בפנינו מבלי להותיר עלה תאנה אחד כדי לכסות על מבושיה. בעיניה- אין כלל מבושים, הסיפור שלה הוא סיפור אמתי על האמת ועל כל האמת, ועליו להיות מסופר ללא כחל וסרק, בלי תירוצים או הסתרות או העלמת ראיות שעלולות לשמש כנגדה.

זהו כוחה של נוגה, וגם כוחו של הרומן כולו, בו הסופרת הולכת אחר הגיבורה שלה עד לקצה: לויט עוקבת באש ובמים אחר נוגה בדרך שנועדה להמיט עליה אסון, אינה מזהירה אותה או מסיטה אותה מדרכה - ומה שיהיה- יהיה.

ואם לא די בכך, נדמה שאת הערך המוסף בכתיבתה של לויט ניתן למצוא בסגנון המיוחד והפיוטי שלה, שהופך את כתיבתה למעשה אומנות של ממש. היא מרבה בהמצאות לשוניות, בחידודי לשון, במשחקי מילים ובהומור יבש ועוקצני. כך למשל מעשיו ופעליו של דב זוכים ל"שמות חיבה" בהקשר לטקסט עליו מדובר - 'הר דוב', 'ביאור דב', 'קול דב', 'עדכון דב', וכיו"ב.

'יומנה של אישה מודרנית' הינו רומן עכשווי שאינו עושה הנחות- לא עם הקורא ולא עם הפרוטגוניסט. חובה לכל אישה שאי פעם חשבה שלפעמים חלומות מתגשמים, ולכל גבר שיש לו ביצים.

תמרה אבנר, ינואר 2012